

РУСЛАНИ

Входить у Львові по днях крім неділь рус. х. свят о 6^{1/2} год. по полудні.
 Редакция, администрация експедиция «Руслани» при ул. Оссолинских ч. II. партер (фронт від ул. Тихої). Експедиция місцеві в Агенція Соколовского часажі Гансманна.

Рукописи звертає ся лише напередне застереження. — Рекляманції неопечатані в візні від порта. — Оголошення звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надіславі» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесення по 30 сот. від стрічки.

Передплата
 «РУСЛАНА» вносять:
 в Австрії:
 на цілий рік . . . . . 30 кор.
 на пів року . . . . . 10 кор.
 на чверть року . . . . . 5 кор.
 на місяць . . . . . 1-70 кор.
 За границею:
 на цілий рік: зі щоденною висилкою 7 доларів, або 12 рублів; з висилкою двічі в тижні 5^{1/2} долара, або 10 рублів; з висилкою що суботи 4^{1/2} долара, або 9 рублів.
 Поодинокі числа по 10 сот.

«Виреш ми очі і душу ми виреш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш. бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Пашкевича

Телефон Редакції ч. 1484 — Конто почт. щадниці ч. 98.704.

Поворот цесаря з подорожі по Боснії й Герцоговині.

(+) По кількадевним поїтві в Боснії й Герцоговині вернув цесар в суботу вечером до Шенбруну, повитаний одушевленими Віденцями. Все те, що цесар за той час бачив у прилучених до монархії краях, зробило на него вельми глибоке вражінє, а перед его мимо підхожого віку бистрим і живим оком пересували ся не лише чудові картини богатої і гарної природи сих країв і їх живописного населєня, але перед монархом виступили наглядні докази прийнятї дволітної культурної роботи, яку там Австрія вложила особливо під кермою помершого перед семи роками міністра Калая, знаменитого знавця схіноєвропейских відносин і незрівняного організатора. Приглядаючись з непомимом ревностю і цікавостю сим наглядним доказам культурного розвитку і поступу Боснії й Герцоговини, не міг цесар позабути про того мужа, котрий положив тривкі підвалини до сего розвитку і поступу і вислав телеграму вдові б. міністра Калая, в котрій з вдячності згадав про его великі заслуги.

Цесарська подорож до Боснії й Герцоговини була справдешним торжественним завершенєм переведеної недавно прилуки сих країв, она звязала сі краї з Габсбурскою династією узламк сердешности, а з політичного погляду має она також незвичайне значінє, як ми се вже давніше на сім місці зазначили. Ся подорож вєпала майже сучасно з хвилею, в котрій Боснія й Герцоговина станула в черзі конституційних країв, коли нововибраний сойм має розпочати обради про потреби і справи тамошнього населєня. Вправді вигляди на спокійну і успішну законодатну роботу в босаньскім соймі не є вельми відрадні з огляду на суперечні інтереси народностей і ісповіданє і на крайні живла, які намагають ся в свої руки захопити керму краєвих справ, хоч сі краї потребують якраз пильної народогосподарської роботи і насущного хліба для населєня. Тамто цесар підчас свого побуту в тих краях розмовляв з ріжними линостями визначнішими про недалеку соймову сєсію і дораджував провідникам тамошних стороництв, щоби в порозуміню і згоді змагали до дійсної і хосенної для сих країв роботи. Може бути, що ті стороництва політичні, народні і вістоісповідні, котрі так горячо і завзято виступали проти себе підчас виборчого руху, перейдуть до політики холодного розуму і хосенної законодатної роботи, скоро їх представники зберуть ся разом на соймову сєсію. Може бути, що ті, котрі доси виступили так горячо в агітаційній боротьбі, стануть хосенними і творчими робітниками на полі краєвого законодатства і культурної праці. Побит кількадевний монарха в тих краях і его безпосередна зустріч з населєнем та з его провідниками може буде мати також немалий вплив на уложєне краєвих відносин.

Але цесарська подорож по прилучених до монархії краях мати ме ще наслідки і в иншій напрямі, она незвичайно скріпить ті звязи, які лучать населєне сих країв з Габсбурскою династією. Сєрби і Хорвати, християни і музулмани з однаковим одушевленєм говорили про підхожого віком володаря, котрого могли тепер вперше бачити і зложити єму чолобитню, а шістьтисячний хо молодежи, що відспівав народний гимн в босаньскій столиці перед монархом, був найкрасшою виявою почувань, які ворушили серцями тамошнього населєня. Кількадевний побит монарха в Боснії й Герцоговині зробив его справдешним завойовником сердець населєня. Якнебудь відносини поміж народами і ісповіданнями ще не уложили ся і краєва політика може підпадати всяким змінам, то мимо того взаємини між династією і населєнем навязали ся тривкі а правні відносини скріпили ся в широких верствах народних личними почуваннями населєнцїв. Населєне невдоволенє теперішньою системою правительственною, однак одушевленє цесарскою подорожію і привязує до мудрости монарха і бистроумности гр. Еренталя, яко керманича заграничної політики великі надії. Навіть крайні живла признають, що побит цесаря причинить ся вельми до скріплєня династичних почувань і що тепер почне ся новий зворот в правительственній системі.

Се признають також заграничні, імено італійскі денники, що прилука Боснії й Герцоговини і теперішній побит в них цесаря обезпечує на довгі часи сталі відносини в балканьских справах, а навіть противники прилуки сих країв можуть завидливим оком споглядати на таке торжєство династичної преданности, яке виявило ся з нагоди цесарської подорожі і побиту.

Ціла правда про радикалів.

Свяци. Ю. Дзерович.

(Дальше).

Звідни береть ся радикалізм?

Не булаб повною ся розвідка про радикалізм, колиб ми не застановились над тим, звідки мимо своєї безпрограмотности радикалізм у нас так ширив ся. Прецінь сего факту заперечити не можна. Вибори послідні до парламенту доказали се найлучше, що він обіймив широкі круги народа а послідний візд молодежи і організації: «Молода Україна», вказує, що велика частина молодежи іде також за радикальними кличами. Молодіж академічна і хлібороб наш се найподатливіший ґрунт для радикалізму. Додаймо ще пару адвокатів і маємо цілу партію радикальну.

Чомуж то молодеж так заражує ся радикальною дурійкою.

1. Кождий вік має свої уподобаня, свої улюблені занятя свої амбіції. Гімназіяст любить мати марківник з заграничними марками, виграти в «Grünes», мати свій копаний мяч, побороти товариша в атлетичних змаганнях, поїздити троха хоч би на позиченім біцакльо, мати

свій апарат фотографічний; він любить належати до комітету, що устроює Шевченкові вечери, він любить прочитати відписаний з книжки відчит, крадькома поезії писати або кроваві драми, він любить критикувати свого професора і т. д.

Академик, той має ширше поле діяльности инші уподобаня, инші амбіції. Він любить собі заграти в білярд, на вечерицях, на балю затанцювати, своїм дотепом панка удавати, присклянці пива рішати одним замахом, питаня над якими ціла людскість, великі філософи ломали собі голови, любить кинутись в агітацію за тим або иншим звичайно найкриклившим кандидатом на посла, любить критикувати всіх і вся, нарікати на неробство і заскорувлість старих, любить переймати ся найкрайнішими теоріями, хоч би були не здійснимими утопіями. Ось тут головна причина радикалізму нашої молодежи. Воскрєсєнєвє Каліна висказав дєсь був дуже розумні слова: «Хто до 24 року не є революционером, той або тхір або ідиот, але хто по 24 році ще остав ся таким, той є хіба крайнім дураком... І чиж ті слова не є правдиві? Та сама молодеж, коли вишумить, коли зустрінє ся з житєм, коли трохи більше підучить ся поважніє, статочніє, розумніє і стає дуже добрим громадянином і сама сьміє ся з колишньої своєї загоиности, всезнайства, «Besserwisser-ства» «Bessermacher-ства».

2. Молодіж любить опиратись о авторитети, але не конче мусять се бути поваги наукові, книжкові. Дуже часто авторитетом у них т. зв. «вічний академик», який нераз обходить двайцятьлітній ювілей своїх семєстрів на університеті. Коли такий «авторитет» молодого «фукса» або «ембріона» возьме в свою опіку, то сей ходить як загипнотизований. Він щасливий, коли такий ветеран-академик стисне єму руку, возьме під паху і перейде ся в ним на університеті по коритарі прилюдно, коли в него позичить гроші, закурить его папіроса. І деж тут відовзвуть з своєю гадкою, противною, коли «тамтой» зараз вилає, виганьбить, висьміє, скритикує. А про ту критику радикалів пише дуже влучно Вартовий ось що*): «Радикали доводять критику часом до мет, що поза ними починає ся вже не критика а партійна гризня. В радикалів є дещо таке, що вороже є усім сьвідомим Українцям в Росії. Насамперед се докторський тон, який нагадує нам фразу з лексикона якого Грицька мудрого: «Ви всі дураки, а я граматику (т. є буквар) вивчив!» — се самохвальство, яке примушує радикалів хвалити самих себе і друкувати звістки про се, як якийсь радикаланонім чув від якогось московского аноніма, що д. Драгоманов дуже гарно пише, і т. д.»

Я нагадаю лише сей факт, як тому три роки наші радикали возились як курка з яйцем з якимсь профєсором університету Радецьким в Росії. Той лаяв всіх і вся, а листи его «Гром. Голос» в скорочєню афішував по улицях Львова, а опісля показало ся, що д. Радецький їх сердєчно надув своїм університетским профєсорством, бо він собі таки зовсім недотепний народний учитель.

Але авторитет був і то важкий, і дістало ся же від нього духовенству добре а найбільше

* Вартовий: «Листи з України наддніпрянської».

Преосвященному Хомишинови. Такі то звичайно авторитети радикалів.

3. Молодіж гадає, що она одиноко розумно думає, ділає і свою гадку любить накидати старшим та рішати о річах, які до неї не належать. Адаже ще в Атенах старих було звісне слово: „пайдокрація“ т. є. правління дїтїй. Розуміє ся, що тим самим молодіж лише осмішує ся. Возмім прим. останній академічний візд, який постановив усунути релігію з гімназії. Колиб так родичі були зіхались і зажадали усунення релігії з гімназії — га! то що инше! батько має право рішати про свою дитину, як і де она учить ся, під яким впливом она остає. Припускаю навіть, що се булоб більше на місци, колиб так школярки з I. і II. класи зібрались де за містом на нараду випукати о. катехита, бо збогато задав, б) то їх хоч безпосередно обходить бо то ходить о їх скіру. Але академики? хиба на се таку резолюцію ставляють щоби себе основно осмішити*) або доказати, що правдивою є пословиця: „Так світ платить!“ Та релігія, (на яку так відказували академики) адже она стерегла їх від злого, їй має завдячити не один, що не знидїв фізично і морально, що она своєю повагою, своїм божим лвом чи то на експорті, чи у свовідальниці голошеним, витягла не одного з бакори розпусти, гнили, лїнївства, байдужности до своєї дальшої судьби. Або і катехит? Чи одного він нинішного „революційника“ витягнув своїм впливом, своєю вимовою, своєю просьбою з опресії, з бід, коли світські товариші о. катехита не зовсім то були підхлїбною гадкою о умових спосібностях нинішного ворога релігії, який прибравши вид ангура, убравшись в плащ великого філософа декретує: „Ceterum censeo, religionem delendam esse“.

Відстрашаючу пересторогу перед усуненем релігії зі школи маємо на Франції. Статистичне бюро департаменту Seine (півн.-східн. Франція), в яким читаємо: „Зі 100 дїтїй, які станули перед суд, належало 11 обвинених до католицьких шкіл, але 89 проступків походило зі шкіл безконфесійних. І се річ зовсім природна. Дитина, що не боїть ся всевидючого Бога, їде лише за голодом своїх ребурихних пристрастей, така дитина на все спосібна. Пам'ятаймо, що се ніякий „клерикал“, ані ніякий „ульстрамонтан“, але таки завзятий ворог Церкви, Віктор Гїго вже говорив: „Всіх родичів треба винувати і ставити перед суд, що свої дїти послають до шкіл, над котрих брамою стоїть напись: „Тут науки релігії не удїляють ся“. Ще лучше про потребу релігії пише Martin Aime: „Кожде виховане, яке не опирає ся на релігію, понижає чоловіка і в найлучшій разі робить з него розумну, тресовану худобу...“

Ей дїти! дїти!..

Автор отсих стрічок бажав би молодим людям, яким дістанеть ся отся книжка в руки, так в короткости ще дещо в порівняно сказати: Ви знаєте всі трагедію Шекспіра: Король Лїр наганяє наймолодшу дочку від себе, тому, що радо слухав дочок, котрі єму схлїбляють, а наймолодшу поневірають, хоч та єго правдиво любять і єму одна правду говорять. За пізно однак пізнає він золоте серце своєї найлїпшої дитини Корделїї і божеволїє: він їм фалшивим віддав все, вони єго ошукали, та найдорожше украли!

Наша молодіж се також такий король Лїр, який радо повірює своє серце фалшивим голосам, тотрі єму схлїбляють т. є. радикальним кличам, які пестять єго єгоїзм, єго пристрастям свободу обіцюють і єго пригласкують і усипляють. Він їм все віддає і зістає ошуканий.

Корделїя, котру онв перед ним поганяє, клеветчуть на неї, обмовляють, се святий голос релігії, яка з ним найбільше співчує і на серци має єго добро — Корделїя, яка не уміє добирати гарних слів, а говорить від серця, ріже правду, матку!

*) Як се знаменито висказав о. Ник Садовский в своїй світлій брошурі: „Антирелігійна резолюція академічної молодежи в світлі науки“ Жовква 1909. — Пробував Донцев автор славної резолюції щось на неї відповісти, в „Землі і Волі“, але там лише було споро лайки, крепких слів, ні одного річєвого аргументу. „Мовляв все о. Садовский зле написав“, але чому зле написав, бо я... я... Донцев (авторитет) так кажу.

Він їй відкидає і пізнає за пізно, кого він від себе відтругив.

Тепер можна справді збожеволїти: Коли чоловік пізнає, що опирає ся на фалшу, облуді і затратив найдорожше, що мав.

Коби то мені хоч в часті удалось отсими стрічками остеречи вас, молоді други мої, перед тисячними фалшивими голосами, які о ваші уші відбивають ся, та щоби зрозуміли завчасу, що поза тими всіми обітницями нема правдивої любови, нема правдивої приязни. Є може гарні слова, та серця не має!..

4) Не вся однак вина радикалізму молодежи по єї стороні. Дуже великою хибою є се, що у нас дуже мало є книжок наукових о християнськїм сьвітогляді. Молодіж горне ся до науки, сьвітла, правди, радаб читати книжки, просьвітчатись а тимчасом все те, що видає наша „Видавнича Спїлка“, може лише убити віру а не утвердити. Акція в напрямі видаваня християнських наукових дїл дуже пекуча, дуже пожадана.

5) Є ще одна причина того радикалізму нашої молодежи. По виході з гімназії не мають молоді люди ніякої опіки, а сеж прецінь ще дїти, молодики, недосвідні, податні на всякі впливи і злі і добрі, а тимчасом старша суспільність сторонить від неї, обминає єї, лишає їх своїй лихій чи добрій судьбі. І в тім напрямі годилоб ся не зражувати старшим пайдокрацією молодежи, єї нераз ароганцією, а щиро опікуватись нею.

(Дальше буде).

Державна рада.

На засіданю посольської палати в п'ятницю дня 3. червця докінчено розправи про ветеранів і придїлено начерк закона військовій комісії, а відтак полагоджено національну умову з Берна швайцарского про заборону нічної праці женцив. Критику опозиції відпер звітник п. Дрексель і зазначив, що як раз демагогічна агітація соціал-демократів, котрі всего нараз вимагають від парламенту, стає найбільшою перепорою дїйсній роботі. Міністер торговлі Вайскірхнер вказав на потребу суспільного значіння сеї умови, щоби она вийшла в житє з 1. січня 1911 р. Відтак палата перейшла до розправи над наглим внесенем моравского посла Будїга, котрий виявив невідрадні суспільні відносини тамошних ткачів. Христ. суспільники внесли інтерпеляцію проти виборчих надуживань в Угорщині, п. Будзїновский про поступованє підгаєцкого староства з рускими купцями і в справі можливах заворушень публичного порядку в Дубенку (буцацк. повіта).

Ческ. рад. п. Сокол запитував президента, чи з огляду на намірене деякими посланми висланє пропамятного пїсьма до російської думи о збереженє дотеперїшних свобід Фінляндії схоче подбати о се, щоби залишено сего вмїшуваня у внутрішні справи чужої держави. Предсїдник Пернерсторфер відповів, що ся справа обходить самих послів, наколиб бажали поза палатою видати яку заяву, бо в такім случаю не підлягають дисциплїнарній власті палати.

Москвич Марков виводив у запиті до предсїдника жалі на дисциплїнарку проти 4 учителїв на Буковині о обиди маєстату і задля увязненя з такого самого поводу судїї Могильницкого, щоби тим способом унеможливити єго кандидатуру до сойму. — Предсїдник Пернерсторфер заявляє, що такі запити як пп. Сокола і Маркова є надуживанєм свободи слова, бо послї мають иншу нагоду говорити про всякі можливі кривди, а предсїдник не може бути Mädchen für Alles, щоби відповідав про справи, котрі не належать до єго обсягу діланя (Марков перебивав: предсїдник соціал-демократ. партії) Предсїдник заявляє, що він не є тепер представником партії але яко предсїдник палати має обовязок висловлювати своє становище про поступованє послів в палаті.

Слїдуюче засіданє пос. палати в середу 8. с. м.

Бюджетова комісія полагодила бюджет міністерства просьвіти і відкинула резолюцію п. Станєка о удержавленє ческої школи народної ім. Коменского у Відні 20 голосами проти 19. В розправі промовляв п. Романчук і домагав ся більшого уваженя просьвітних інтересів руского народу в представництві в міністерстві і в радї шк. кр. і в радах окружних та домагав ся утвореня рускої секції. Крім того домагав ся значнійшого числа сотрудництв при гр.-к. приходах і твореня нових експозитур, щоби усунути шкідну релігійну і національно-політичну агітацію. Виказує також недостачу руск. видїлових шкїл і учит. семінарїй та середних шкїл. Домагав ся твореня учит. семінарїй в схід. Галичині з руским характером і нособлюваня руским приватним школам. В схід. Галичині нема потреби закладати нові польські середні школи, а належалоб піддержати 4 приватні рускі.

З виводами п. Романчука полемізував п. Гломбінський звичайним способом, доказуючи, що Русини мають 46% руских шкїл, де їх населєнє має 42%. Видїленє руск. катедр з львів. університету і таке їх випосажєнє, щоби стали автоном. тілом, уважає неможливою справою.

В розправі над бюджетом міністерства судівництва обговорював п. Романчук перетяженє судовиків в схід. Галичині і домагав ся помноженя судових урядників і судів. Домагав ся управлїнення правного становища і поправи бату душпастирїв в галиц. карних закладах і стабілізації або безпеки судов. слуг і дозорцїв вязниць. Висловив також жалє на нехтованє рускої мови в судівництві і недостаточнє представництво Русинів у висших судових інстанциях, а навіть виключуванє Русинів від кермующих становищ.

Бюджетова комісія має ві второк скінчити свою роботу, а в п'ятницю має почати ся розправа над бюджетом в палаті на щоденних засіданях. Передовсім має бути переведена загальна розправа, а відтак буде подрібна розправа подїлена на 4 групи як вторік і має бути означене певне число бесідників та час промов.

Укр.-руский клуб уконституовав ся на ново і вибрав головою д-ра Костя Левицкого (бо заст. предсїдника палати Романчук заявив, що з родинних зглядів не може дальше бути головою клубу), першим заступником голови д-ра Окуневского другим д-ра Петрушевича.

В польскім колї настав розлад. Пос. др. Герман голова всепольської групи в колї зложив свій уряд, а також пос. Баталїя аголосив виступленє з сеї групи. До сеї справи верне, позавтра.

Політичний огляд.

Австро-Угорщина.

По думці християнських суспільників найбільшою і найважнійшою задачею, яку тепер має сповнити нове угорське правительствє, є переведенє виборчої реформи. Чи справить ся з тим гр. Куен зарівно скоро, як з виборами, можна сумнівати ся. Головною признакою останніх виборів вважають християнські суспільники бруталне згнобленє народностей. Як найбільше рішучо протестують християнські суспільники проти сего, що з Австрії вислано на Угорщину полки спільного війська ніби для удержаня публичного порядку, а в дійсности на те, щоби спиняли виборцїв народностей у виконуваню їх виборчого права.

В скалицькїм виборчїм окрузї перейшов кандидат сторонництва праці Коштяль проти словацкого кандидата аграрника Оканїка завдяки незвичайним насильствам. В недїлю перед виборами заборонено Оканїкови відбувати передвиборчі зборя під позором, що не годить ся безчестити недїлі політичними бесїдами. В дни виборів окружено цілу виборчу місцевість гузарами, піхотою і жандармами, впушено лише сторонників Коштяля, осмотрених в паспорти (яких не видано одначе сторонникам Оканїка), а виборцїв Оканїка, яких нагромадило ся перед міськими воротами 4.000, не впушено до міста

Здавало ся, що дійде до проливу крови і лише завдяки тактові зі сторони офіцерів бернеського 8. п. п., який тут виславо на вибори, не дійшло до сего. Вкінці Окавік приневолений був уступити. Ось яких ще середників ужито до звалення словацького кандидата: За нежючих вже від місяця виборців Стехлика, Гарінгера і Коговта голосували заплачені правительственні сторони, а голосував навіть один 16-літній жид. Зате угорське телеграфічно-кореспонденційне бюро, ігноруючи цілу масу вбитих при виборах „простує“ тепер, що в Угорщині вибори відбули ся зовсім спокійно (!), а лише в кількох місцевостях були надужитя, причім декого убито і то з его власної вини.

Угорське правительство голосить „urbi et orbi“ про свою побіду при виборах. Бо й справді має чим похвалити ся: вислід виборів для правительства перейшов всякі оживаня, причім одначе теперішні перевиспили своїми надужитями ославлені вибори з часів Банфія. До 3. с. м. коштувала гр. Куена виборча кампанія 12 мільонів. Чи одначе не за вчасно триумфує нове правительственне сторонництво? В разі, колиб опозиція в новім соймі держала ся разом, чи слилаб 120 людей і моглаб розпочати сейчас обструкцію. Вже дають ся чути голоси за загальним правом голосованя (Pesti Hirlap) і проти насильств в часі виборів. Тож після так несподіваного вислуду виборів може прийти нова несподіванка, але тим разом для більшости Куена-Тіси.

Заграниця.

На першій плян в кретийськім непорозумінню виступає мнимий замір грецької королівської династії, зложити корону. Після безуспішних забігів в Лондоні і Парижі, щоби держава згодила ся на прилуку Крети до Греції, задумує король Юрій враз зі своєю родиною покинути Грецію. Одначе в париских дипломатичних кругах не вірять тій поголощі і думають, що видумано її в Ативах в тій цілі, щоби вплинути на опікунчі держави в справі корисного для Греції розв'язаня кретийського питання.

Американський король часописий і муж стану Hearst виступає в Daily Mail вельми остро проти Рузвельта і его відзиву о Англії, називаючи Рузвельта «рекламованим героєм». Кождий правдивий Американець може бути обурений захочуванем Англії зі сторони Рузвельта до гнобленя чужих народів. «Від коли треба Англію взивати до володіня залізною рукою і кривавим мечем? Чи Англія поповнила коли похибку сердечности зглядом Індії, Ірляндії, полудневої Африки або Америки? Всі ті краї, підбиті залізним насильством, зрошені кровю. Лише Америка успішно оперла ся Англії, а тепер відважує ся представник Зєдвинених Держав заохочувати Англію рішучо до гнобленя вишших народів».

Просимо відхобити передплату.

Новинки

— **Календар.** Ві второк: руско-кат.: Обр. Гл. Йоана Хр.; римо-кат.: Теодота. — В середу; руско-кат.: Карна ап.; римо-кат.: Теодора.

— **Сумну вість** донесено нам з Бобреччини, а іменно, що Ексц. Митрополит гр. Шептицький в часі канонічної візитації стріліського деканата перестудив ся в дорозі і від четверга лежить хорий в горячці в Девятниках під опікою тамошнього окружного лікаря.

— **Жалібна Академія в пам'ять Бориса Грінченка.** Саля „Народного Дому“ набита. Пані і панове в чорній одежі. Львівська „Січ“ в лентах. Часть „Соколів“ у своїх гарних костюмах. Мимо фестину „Сокола“ в Янові, куди виїхало множество публіки явило ся таке значне число львівської громади, що місця вільного в салі не було. О год. точно 11. вітворає Академію др. Озаркевич словами короткими, але сердечними. Він згадає про великого борця, якого стратила Україна. Публіка вислухала цілої дуже теплої і сильно настроєної, хоть при тім поєдиної промови, стоячи, а певно, не одна слеза покотила ся з очей за чоловіком, яких у нас... так не багато. Вслід за тим виголосив реферат др. Брик, в яким оцінив вельми влучно пок. Грінченка як чоловіка, що гордо ніс національний прапор,

якому ніколи не спроневерив ся в найтяжших хвилях життя, а противно громадив під него що раз нові ряди борців. Опісля схарактеризував прелегент Покійного, як письменника та робітника на науковім полі. Прелегента нагороджено гримкими оплесками. Третім бесідником був др. Кость Левицький, який згадав про тяжку боротьбу, що веде Україна по сім і тим боці кордона, та віддав поклін памяти Поета, що був одним з найкрасших посередників, що доводили до тісного єднаня Галичини з українськими землями. Дуже добре випали деклямації панни Олі Козаківної і звісного артиста-декляматора, д-ра Льва Лопатинського. Промови та деклямації переплітали хори „Бандуриста“, „Львівського Бояна“ і учеників рускої гімназії. Перший хор під проводом п. Артемовича відспівав з житем Ярославенка „Стяг“. Хор „Львівського Бояна“ віддав з прецизиею під батуютою д-ра Волошина чудовий „Жалібний марш“ Лисенка. Сольові партії панни Парахоняківної (сопран), п. Козака (тенор) і незвісної нам з прізвища альтистки випали знаменито, а хори дотроювали ся прегарно до цілости. Хор академічної гімназії відспівав влучно під батуютою проф. Богдана Вахнянина его доси незвісну композицію „Христос воскрес“. Всі три хори оплескувано дуже сердечно. Пісню „Ще не вмерла“ закінчено се сумне сьвято. — Годить ся ще зазначити, що на Академії роздавано програми обходу, на яких був поміщений вірш Грінченка „Хлібороб“ і его два портрети з молодшого і старшого в.ку.

— **Плоди московіфільської роботи між молодежию гімназіальною.** Підчас іспиту зрілости в німецькій гімназії ученик К. питавий про васелене в Галичині, заявив, що тут живуть Polen und Russen, а коли проф. Н. поправив его, що се не Russen але Ruthenen, почав ученик спорити з професором, що се є eine falsche Bezeichnung. Гарні плоди вихованя по бурсах московіфільських, де учать приватно „русской исторії“ Свистуни, Антоневичі і т. п. просьвітелі. Sapienti sat!

— **Фестин,** який уладили вчера в Янові львівський і янівський „Соколи“ повів ся гарно під кождим зглядом. Народу було до 3.000; крім місцевих прибуло на фестин до 500 гостей зі Львова, багато селян мужчин і дівчат з сусідніх сіл Велиполя, Лозини, Домажиря, Козич, Зелева, Жорник та з подальших, як Мшана, Городок і т. д. Явило ся також немало духовної і сьвітської інтелігенції з родинами з цілої околиці. В програму ввійшло крім товариських забав і танців при звуках сокільської оркестри з Малехова, багато гарних виграних фантів, перегони за нагородами: в тачках, з ложками і т. п. також виступ „Спортового кружка“ учеників рускої гімназії зі Львова і вправи вільноруч „Соколів“ і вправи дівчаток з хоругівками з Зелева, Кожич і Жорник. „Спортовий кружок“ виконав крім віздевої гри коланого мяча ще мет кружком (диском), мет копієм і перегони. Був також балюон до їзди, але бідака згорів, заки підлетів у воздух. Всіх точок програми приготованої для розривки гостей та придбаня фондів на будову „Нар. Дому“ в Янові і на дохід львівського „Сокола“ годі перечислити. Вже смеркало, як розходили ся гості, одні на залізницю, другі фірами або пішки до дому, виносячи з фестину спомин мило перебутого полудня.

— „Галичанин“ (ч. 115.) звиває в передовій статії, щоби „русскіи“ в Галичині вписували свою народність „какъ русскую, а возлѣ того въ скобкахъ добавляли „russisch“. Починає ся отже по рецепті „Прикарпатской Руси“ обманьство на велику скалю, бо загално звісна річ, що галицькі московіфи жадної мови добре не знають а московскою ледви який десяток з них володіє. Сим покликком документує „Галичанин“, що між его сторонниками а „истинно-русскими“ з табору Дудикевича нема ніякої основної ріжниці.

— **Яні люди стоять на полі „истинно русских“ в Галичині?** Ми вже мали нагоду в 114. числі нашої часописи схарактеризувати „русскую тройку“, д-ра Дудикевича, Процика і д-ра Глушкевича, яким пос. Глібовіцький закинув ріжні „неправильности“ в господарованю чужим грошем. В найновішій числі (115) „Галичанин“ читаємо дальші характеристики вождів сеї фракції. Побіч згаданої в горі „русской тройки“, сих, як пише „Галичанин“ „нравственныхъ великановъ“, їх горячими поклонниками є „такія выдающія ся личности какъ Маруцакъ, Хлопецький et tutti quanti, отъ которыхъ почти вся интеллигенція отворачивается съ омерзѣніемъ“. А мимо сего „новый курс“ московіфільского табору „не смущается своей нравственной стоимостию, но gross und wild идетъ дальше впередъ“. До сих великих людей належить також др. Марков, якого его шурип п. Лісковацький нап'ятував свого часу публично в „Галичанин“ в „звірскомъ отношеніи супротивъ власной живки, яка покінчила самоубійством. На становище начального вождя видвигає ся в останній хвилі ще й пос. Курилович, якого перед кількома місяцями називала сама „Прикарпатская Русь“ (ч. 104.) „бывшимъ польскимъ соколомъ и членомъ комитетовъ для „rozbojów wyborczych“. Mein

Liebchen, was willst du noch mehr? При таких вождях може справді йти „истинно-русская“ фракція „gross und wild“ вперед.

— **Через канал Ляманш** перелетів оноді англійських літач Роль в Довру до Кале (у Франції) і незадержуючись в Кале повернув назад до додру. Ціла подорож тривала одну годину. Роль побив тим чином всі рекорди літачів понад канал Ляманш.

Оповідки.

— **На Ясну Гору!** Подібно як в минулих роках так і сего року приготує ся богоміле в честь Пресвь. Богородиці на Ясну Гору до Гошова. Люди, що хотять взяти участь в сїм сьвятім богомілю, зволять зголосити ся до ОО. Василян у Львові, ул. Жовківська ч. 36. Зголошувати ся можна або самим, або через своїх Впр. ОО. Духовних. Ціна їзди там і назад виносить: Зі Львова 4-90 К, з Пустомит 4 К, зі Щирця 3-80 К, з Миколаєва 3-10 К. Відїад є назначений на 11. н. ст. червня в суботу рано. Поворот 12. н. ст. червня в неділю вечером. Близші відомости подасть Монастир при замовленю білетів.

— **З залізниць.** Заборона уживаня особових поїздів ч. 313. і 323. на шляху Львів-Ходорів і особового поїзду ч. 314. на шляху Ходорів-Львів на підставі робітничих легітимаций. — По мисли постанов особової тарифи (Ш. часть 1. зшит, III. розділ, точка Г. I. А. 3. уступ) здержує ся від 1. мая 1910. перевіз робітників по зниженій ціні особовими поїздами ч. 313. і 323. на шляху Львів-Ходорів на попереднім дни кождої неділі, рим. і гр.-кат. сьвята, як також особовим поїздом ч. 314. на шляху Ходорів-Львів на дни слідуючим по неділі або рим.- і гр.-кат. сьвяті. Натомість запроваджено для тих шляхів на згаданих днях товарів поїзди більшої скорости ч. 364. з Ходорова до Львова і ч. 369. зі Львова до Ходорова з розкладом їзди поданим в таб. IX. с. з 1. мая 1910 р.

З днем 1. мая с. р. отворено на шляху Станиславів-Керешмеце поміж стациями Микулчян і Татарів особовий перестанок „Підліснів“. Білети купує ся в поїзді а належитість за пакунки оплачує ся при відборі.

Заряджене оповіщенем з дня 17. мая с. р. ч. 4154—1/VI підвишенє складового на стації Львів Підзамче для товарів, котрі залізниця у правненою є перевозити на отвертих возах, затвердило ц. к. міністерство залізниць розпорядженем з дня 27. мая 1910 ч. 26570/16а.

Наука, штука і література.

— **Вибір з українсько-русної літератури для III. і IV. р. учительських семінарий,** уложив Олександр Барвіньський. Ціна 4 корони. У Львові 1910, накладом ц. к. Видавництва шкільних книжок. Під сим заголовком появило ся друге, зовсім перероблене виданє виданого в 1901 р. підручника. Нове виданє ріжнить ся передовсім тим від попередного, що на початку поміщений „Огляд історії українсько-рускої літератури“, котрий обнимає 208 сторін, а за тим слідую А. Вибір із старорускої літератури першої і другої доби (стор. 1—77), Б. Вибір з устної словесности народної (стор. 78—139), В. Вибір з українсько-рускої літератури третьої доби (стор. 141—541). До виїмків з першого виданя із старорускої літератури додано: Боротьба кн. Мечислава з Редедю. Битва під стінами города Ярослава (1245 р), Кн. Данило в татарській орді, Характер кн. Володимира Васильковича; із Слова о полку Игоревім додано: Туга, Сон Сьвятослава і Плач Сьвятослава; з Данила Паломника: о Йорданський ріці; з апокрифів: із слова о Лазаревім воскресеню; з литовських літописий: Переказ про початки Литви; з віршів твори Некрашевича. З устної словесности додано: думу про Самійла Кішку. У виборі з літератури III доби перероблено і проглядійше уложено житєписи (особливо Шевченка, Куліша, Вовчка, Федьковича), додано Федьковича оповіданє Безталанє, з Кониського: Єфтаєва дочка і виїмки з оповіданя Молодий вік Одиця, з Руданського Ворона і лис, з Левіцького Нечуя: Професорство Дашковича і Воздвиженського (з „Хмари“), з Грінченка: Соняшний промінь (частина), а крім творів письменників 1-го виданя додано П. Мирного: Польова царівна, Г. Тобиловича (Карпенка-Карого) Суста (дія II), з Коцюбинського: Пятизлотник і з Ольги Кобилянської: У сьв. Івана і Битва.

— **Огляд історії українсько-рускої літератури,** написав Олександр Барвіньський. Ціна справного примірника 1-50 К. У Львові 1910. Накладом ц. к. Видавництва шкільних книжок стор. ССVІІІ. 80 Є се окрема перепечатка з „Вибору з українсько-рускої літератури для у-

чит. семінарий) і містить: А. Вступні відомості 1. Що називаємо історією укр.-руск. літератури і яка єї задача. 2. Поділ історії укр.-руск. літератури. 3. Початки просвіти і письменства на Русі. В. Византийсько-церковно словенське письменство на Русі. В. Перша доба староруского письменства. а) Перший відділ першої доби, б) Другий відділ першої доби. Г. Друга доба (середня) староруского письменства 1. Політичні і релігійні події. 2. Почини гуманізму. 3. Реформація. 4. Книгопечатанє. 5. Організація Церкви. Братства. Розвиток справ Церкви. 6. Школи. а) Перший відділ II гої доби, б) Другий відділ II-гої доби. Вплив живої народної мови в II-гій добі. Книжний руский (словено-руський) язик. Вплив польського язика і живої рускої мови на літературний язик. Вплив південно-руської просвіти на Московщину. Історичне письменство XVII. і XVIII ст. Драматичне письменство. Літературні твори з суспільно-моральною народною основою. Духове і літературне жите правобіч Дніпра і в Галичкій Русі. Д. Усна словесність народна. Е. Третя (новочасна, народна) доба укр.-руск. письменства. Почини нової доби письменства на Україні. Почини народ. літератури рускої в Галичині. Віднова діяльності українських письменників 60-их років. Оживленє духового руху і письменства в Галичині. Народні відродини Буковинських Русинів. Вплив заборони українського письменства в Росії на літературний рух в Галичині. Оживленє літературного руху на Україні. Український театр. Нові письменники на Україні. Заранє конституційної весни в Росії. Національно-культурні взаємини України-Руси. Головні прикмети і напрями, форми і зміст укр.-руської літератури XIX. столітя.

— На ниві українознавства. Члени петербурзької наукової Академії О. Шахматов задав членам гуртка українознавства при петербурзькому університеті на літо таку роботу:

- 1) Вияснити увесь склад фольклора тої чи иншої місцевости (села, волости); вказати на всі казки, пісні, загадки і т. ин., що відомі в тій місцевости, а ще красше булоб мати повний текст їх, хоч можна обмежити ся тям, що вказати, в якім збірнику друковало ся.
- 2) Описати по програмі питанє Кримського й Михальчука місцеву мову (села, волости, а як що й окремих семей).
- 3) Зібрати як найбільше прізвиськ тої, чи иншої місцевости (прихода, волости, повіту) і зробити поділи їх.
- 4) Зібрати як найбільше топографічних назв місцевости, зазначаючи назви гір, річок, болот і т. ин.
- 5) Зібрати систематичні малюнки всіх частин одежі в тій чи иншій місцевости.
- 6) Вияснити, які є в тій, чи иншій місцевости пам'ятники (напр. у церквах, у приватних осіб, в поміщицких усадьбах) і описати все, що відноситься до XVII. віку.
- 7) Дати відповідь на юридичні програми моск. тов-а антропологиї та етнографії і звернути особливу увагу на всякі способи користування землею.

Добре булоб, колиб не лиш члени гуртка українознавства, а й инші Українці в Росії взяли збирати матеріал, потрібний для праць Академії Наук. Чим більше матеріалу буде зібрано і чим більшу він області захопить, тим наукові висновки будуть певніші. І от тим то й бажано, щоб коло збирання сих матеріалів заходилося як можна більше людей.

Завдання програми О. Шахматова остільки легкі, що справитися з ними може кождий і не потребують ні великого клопоту, ні багато часу. Програму Шахматова можна ще й розширити, додавши до неї збиранє технічної термінології і т. и. („Рада“).

Анкета в справі наукового плану для руского язика в гімназіях.

(Конець).

Проф. Кокорудз вказав на потребу підвищення поземі науки рускої граматики і вести від II. кл. систематично. В I-ій класі треба практичним способом пранагідно, повторити матеріал граматики з народної школи. Відтак перейти в II. кл. до систем. науки деклінації, а в кл. до конюгації а в IV кл. складню в обягу дієслова, а цілу науку завершити звучною і словотвором з синонімією. В висшій гімназії можна при старорускій літературі дати погляд на історичний розвиток язика, а при устній словесности народній про говори українсько-руської мови.

Проф. Іл. Огоновский домагає ся яко коректор шкільних книжок заведеня одностайности в правопис, котра в книжках для народних шкіл в дечім відбігає від правописы учеників середних шкіл.

Проф. Макарушка згоджує ся на виводи професора Кокорудза, а др. Коцовский промовляє також за тим, щоби грамика для народних шкіл і для гімназій була основана на такій самій системі.

Ради Двора Барвіньский заявляє, що в окликом т. зв. „українізації“ мови вводять ся чимало баламутства хибних поглядів і занечишчуване мови чужими висловами у найновіших письменників і вказує на те, що взірцеві письменники як Вовчок, Куліш, Нечуй-Левицкий, Мирний, Коцюбинський повинні бути міродатними взірцями.

Проф. Пачовский і Макарушка зазначають, що історичний розвиток рускої мови найліпше можна вказати на староруских пам'ятниках а др. Копач висловлює погляд, що до граматики можна би долучити додаток про істор. розвиток укр.-руського язика і про єго говори.

Проф. Макарушка звертає бачність анкети на се, що наука граматики на основі підручника проф. Стоцкого насуває великі труднощі і що Грамика проф. Ол. Огоновского була би о много пригідніша, колиб її приладжено до теперішньої шкільної правописы.

На останку анкети в розправі над письменними вправами заявляла ся за обмеженем диктаців, котрі повинні бути методично ведені, а також за обмеженем числа задач.

Президент др. Дембовский по вичерпаню предмету висловив подяку членам анкети за їх сьвітлі ради і запевнив, що Рада шк. кр. покористує ся чими радами, щоби піднести науку укр.-руської мови в середних школах на відповідне часови становище.

Телеграми

в дня 6. червця.

Буск. Сеї ночі вибух ту пожар і до рана обняв 120 домів. Ратунок тяжкий, бо нема води. Раю прибула на поміч пожарна сторожа зі Львова.

Відень. Всепольска фракция польского кола вибрала провідником пос. Птася, на місце д-ра Германа, котрий уступив під напором радикальних всеполяків.

Пекін. Консулі з Нанкіна доносять про розрухи вимірені проти чужинців. Дім американського консула по части абуренс. Хінці заповіли ворохобно на вчера яко в день отвореня вистави в Нанкіні.

Colosseum

в пасажи Германів

при ул. Соняшній у Львові.

від 1. до 16. червця 1910.

Найгарнійша сензация.

Шоленно о 8. год. вечер представлєна. В неділі і сьвята 2 представлєня о 4. год. по пол. і о 8. год. вечером. Що п'ятниці High-Life представлєна. Білєти вчасніше можна набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 5.

ВІЛЯ - уже отворена для П. Т. Гостий до винайму з комплетним умебльованєм, постелию і цілим утриманєм по як найприступнійших цінах. — Управу в місци віддано в енергічні і досьвідчені руки особи, котра дає повну гарантію заспокоєня хочби найвибалівіших вимог зі сторони П. Т. Гостий. — — — — —

ТРУСКАВЦІ під зарядом „Нар. Гостиници“ у Львові.

РУСИНИ! Жадайте у всіх трафіках, торговлях і крамницях лише туток і паперців з першої галицько-руської фабрики Евгєна Біліньского в Збарзжі.

З доходу сеї фабрики йде 25% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурєв тов педагогічного, а 5% на сироти і вдови по сьвячениках.

Держім ся покликую:

Свій до свого!

Др. Богдан Барвіньский:

Зїзд галицького князя Данила з угорским коглем Бєлю IV. в Прешбурзі 1250 р. Історично-критична аналіза. Львів 1901. 16° ст. 18. — Ціна 50 сот.

Прешбурський зїзд в справі спадщини по Бабенбергах. (Причинок до історії великого австрійского безкоролєва). Львів 1903. 8° ст. 27. — Ціна 30 с.

Жигимонт Кейстувович, великий князь Литовско-руський. Історична монографія. Жовква 1905. 8° ст. XIV+170. — Ціна 2 К.

Zygmunt Kiejstutowicz, książę starodubski. Львів 1906. 8° ст. 28. — Ціна 50 с.

Bogurodzicza dzewicza a історичні висновки д-ра Щурата. (В інтересі історичної правди). Львів 1906. мала 8° ст. 41. — Ціна 20 с.

Історичні причини. Розвідки, замітки і матеріали до історії України-Руси. І. Жовква 1908. мал. 8° ст. 170. — Ціна 2 К.

Історичний розвиток імени українсько-руського народу. Львів, мал. 8° ст. 41. Ціна 40 с.

Pieczęcie książąt halicko-włodzimierskich z pierwszej pol. XIV. w. Краків 1909. мал. 8° ст. 22. Ціна 40 с.

Pieczęcie bojarów halicko-włodzimierskich z pierw. połowy XIV. w. — вел. 8° ст. 4. Львів Ціна 5 сот.

Дістати можна в книгарні Наук. Тов. ім. Шевченка у Львові, Ринок 10.

B. HERDER FERLAG, WIEN I, WOLLZEILE 33:

— Der Sozialismus. Eine Untersuchung seiner Grundlagen und seiner Durchführbarkeit. M. 3'60; geb. in Leinw. M., 4'30. (K. 4'32, geb. im Leinw. K 5'16).

— Egger Augustinus. Der Klerus und die Alkoholfrage. Auflage 4. K —48.

— Ehrle Franz, S. J. Beiträge zur Geschichte und Reform der Armenpflege. K 2'16.

— Meyer Theodor, S. J., Die christlichethischen Socialprinzipien und ie Arbeiterfrage. 4. Aufl. K 1'56.

— Lehmkuhl Augustin, S. J., Arbeitsverlag und Streik. 4. Aufl. K —72.

— Lehmkuhl Augustin, S. J., Die soziale Not und der kirchliche Einfluss. 4. Auflage K —96.

— Das Privateigentum als soziale Institution. 2. Aufl. K 2'16.

— Cathrein Viktor, S. J., Die Frauenfrage. 3. Aufl. K 2'88. geb. in Leinw. K 3'48.

— Das Paradies der Sozialdemokratie, so wie es wirklich sein würde. Nach sozialdemokratischen Schriften für alle besonnenen Arbeiter dargestellt. 6. Aufl. K —24.

Телефон 788. — Конто щадницї почтової 25.261.

Товариство взаїмних обезпечєн

„Дністер“

у Львові, ул. Руска ч. 20. (власний дім).

приймає обезпечєня будинків, збіжжя і зварядів господарских, від шкід огневих під корисними услєвіями,

числить умірковані премії за обезпечєня,

ліквідує шкоди безпроволочно по пожарі,

уділяє обезпечєним членам з річної надвижки звороти.

За рік 1909 припадає на користь членів зворот 10%.

Поліси „Дністра“ приймає при позиках Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Галицька Каєса Ощадности, Руска Щадниця і инші каси ощадности.

Через „Дністер“ можна асекуровати ся на жите в Товаристві взаїмних обезпечєнєв в Кракові. Інформації до обезпечєнєв уділяють агенції „Дністра“.

Згодшєня письменних господарів о агенцію приймають ся тільки з таких громад, де єще не робить инший агент „Дністра“.

Фонди „Дністра“ 31/12 1909 виносять: Фонд резервовий і резерва премій К 2,146.977.—; инші фонди К 594.647.—; разом К 2,781.624.—

Канцелярії Товариства отворєні для сторін від год. 8—2.